
Biblia Valenciana

Autor:

Data de publicació: 09-06-2014

La Bíblia Valenciana és la primera Bíblia impresa en català"[1](la mateixa llengua que el valencià, que s'anomena oficialment català a Catalunya, les Illes Balears, la Franja de Ponent, la Catalunya Nord, Andorra i l'Alguer), entre 1477 i 1478, i és la tercera del món en una llengua moderna, per davant de la llengua francesa, de l'anglesa i de la castellana entre d'altres (les primeres, després de traduïda la Bíblia al llatí (1456), van ésser l'alemany (1466) i l'italià (1471).

La Bíblia Valenciana és la primera Bíblia impresa en català, entre 1477 i 1478, i és la quarta Bíblia que es va imprimir al món, després de la Bíblia Vulgata en llatí (impresa per Gutenberg el 1448), l'alemanya (1466) i la italiana (1471).

Història

Va ser traduïda per Bonifaci Ferrer i publicada finalment entre 1477 i 1478, com testifica el colofó de l'obra:

(...) Acaba la Bíblia, Molt vera i catholica, treta d'una Bíblia de el noble mossen Berenguer Vives de Boïl, cavaller, la qual fon trelladada de aquella pròpia que fon arromançada, en el Monestir de Portaceli, de llengua llatina en la nostra valenciana, per la qual Molt reverend misser Bonifaci Ferrer (...)

En aquella època ja s'havien manuscrit unes quantes bíblies en valencià, però aquesta va ser la primera versió impresa, convertint el valencià en la quarta llengua de l'món en tenir una Bíblia completament feta amb la impremta. Va ser impresa per Alfonso Fernández de Còrdova i Lambert Palmart entre febrer de 1477 i març de 1478 a València.

En 1498 la Inquisició, que només reconeixia l'autoritat de la « Vulgata », va declarar aquesta obra com perillosa per a la fe, i va ordenar lliurar i cremar tots els exemplars.

Un incendi en Estocolm el 1697 va destruir l'única còpia coneguda d'aquesta obra. El incunable va ser totalment destruït, salvant-se solament un full de el mateix, la qual es conserva en Hispanic Society de Nova York .

Atribució

Aquesta Bíblia s'atribueix, seguint el colofó, a Bonifaci Ferrer, però segons alguns estudiosos en realitat va ser una traducció feta per Berenguer Vives. Per aquella època hi havia diferents traduccions manuals al valencià de la Bíblia. Els impressors valencians decidiren imprimir-ne una que tenia un convers anomenat Llagostera, però aquest era un text ple d'arcaïsmes que possiblement fora el que havia realitzat Bonifaci Ferrer, germà de Vicent Ferrer, de manera que optaren per una altra del noble Berenguer Vives, que fou corregida per Daniel Vives. La nova versió va estar enllestida el 1477 i començà a imprimir-se el febrer de 1477 i acabà el març del 1478. El valencià es va convertir així en la quarta llengua del món en tenir una Bíblia impresa. La Santa Inquisició, però, començà a sospitar que hi havia en el text moltes heretgies, i el 1482 va començar una investigació. Després d'un llarg procés es considerà responsable d'aquesta Bíblia a Daniel Vives i aquest acabà empresonat i s'ordenà cremar tots els exemplars.

El redescobriment de la Bíblia Valenciana

El procés de persecució fou tan gran que s'arribà a dubtar de l'existència d'aquesta Bíblia durant segles. En el segle XIX, però, es va descobrir un Saltiri incunable imprès a Barcelona que els editors havien extret de la Bíblia Valenciana. Es tenia notícies també de l'incunable desaparegut perquè Joan Baptista Civera el mencionava en la seua crònica Annales de la presente casa de Porta-Coeli del 1646. Segons Civera, amb gran sorpresa seua, quan estava escrivint la història

de la cartoixa de Porta-Coeli, on havia viscut Bonifaci Ferrer, un clergue de València li havia fet arribar quatre fulls d'un exemplar de la Bíblia assegurant-li que l'autor de la traducció era Ferrer. Aquest passatge de la crònica de Civera va esdevenir cèlebre i l'escriptor de Xàtiva Jaume Villanueva, en el seu *Viaje literario a las iglesias de España* (Madrid, 1806), encara el citava a partir del llibre imprès. Mentrestant, el mateix original de la crònica de Civera, amb el pas del temps, també s'havia extraviat. Molts estudiosos valencians lamentaven aquesta pèrdua, fins que el manuscrit va ser trobat en l'alqueria de Bellver, Benicalap, a finals del XIX. Aquest exemplar de la crònica de Civera va ser presentat en una exposició de Lo Rat Penat el 1908. Va ser aleshores que, per a sorpresa de tots, s'adonaren que Civera havia intercalat entre les pàgines 362 i 363 un dels fulls de la Bíblia Valenciana. Els erudits valencians intentaren comprar el llibre, però el llaurador va rebre una oferta de 2.500 pessetes (de l'època) d'un antiquari de Barcelona que, òbviament, va acceptar. A Berlín s'hi interessaren i oferiren 12.500 marcs, però finalment va anar a parar a l'Hispanic Society de Nova York, on és encara. En tot cas, arran de l'estudi que va fer l'erudit Konrad Haebler el 1909, va quedar clar que es tractava de l'únic i darrer full conservat que es coneix de la Bíblia Valenciana.[1]

Literatura

L'escriptor català Rafael Tasis va publicar en 1955 *La Bíblia valenciana*, un novel·la policíaca el tema principal és la troballa en Barcelona d'un exemplar d'aquest llibre.

Bibliografia

Ventura, Jordi. *La Bíblia Valenciana*. Barcelona: Curial, 1993.

Documental *La Bíblia Valenciana*, Enrique Pallás (1996).

Enllaços externs

A Wikimedia Commons hi ha contingut multimèdia relatiu a: *Bíblia Valenciana*

Orfes de la Bíblia Article publicat a El Temps el 1994 sobre el llibre de Jordi Ventura.

Haebler, Konrad «The Valencian Bible of 1478». *Revue Hispanique*, 21, 1909, pàg. 371-387.